«ሕግ የንጉሡ መሣሪያ ነው»

ብፁዕ*
Garland F. Byers, Jr., J.D., D.D.‡
የእሕዛብ ጳጳስ፣ በሐዋርያዊ ተልእኮ

✠

ሰይጣን የዚህ ዓለም ንጉሥና አምላክ እንደ ሆነ ተጽፏል።[1] ሰይጣን ኢየሱስን ቢሰግድለትና ቢያመልከው ብቻ በምድር መንግሥታት ላይ ሥልጣንን እንደሚሰጠው በመንገር ፈተነው።[2] ጌታችን፣ እንደሚታወቀው፣ በጽድቁ እምቢ አለ፤ ሆኖም ሰይጣን ቃል የገባውን ያንኑ ነገር ሊሰጠው ሥልጣን እንዳለው አልተከራከረም።[3] ስለዚህ ሰይጣን እግዚአብሔር በፈቀደውና በተወለት መጠን ብቻ መንፈሳዊ ኃይልና ሥልጣን ያለው ብቻ ሳይሆን፣[4] በግዙፉ ዓለምም ኃይል አለው፤ በተበላሸ አእምሮ፣ በክፉ ልብና በሥልጣን ምኞት በሚከተሉትም በኩል ሥልጣን አለው።[5] እነዚህ የሲኦል ሰብዓዊ ወኪሎች ለበጎ የታሰበውን ነገር ለክፋት መሣሪያ በማድረግ ሕግን በቤተ ክርስቲያንና በምእመናን ላይ እንደ መሣሪያ ይጠቀሙበታል።[6] ይህ ፕሮጀክት ይህ ነገር ቀድሞ የደረሰባቸውን፣ አሁን እየደረሰ ያለባቸውን፣ ወይም በቅርቡ ሊደርስ የተቃረበባቸውን ሁኔታዎች ይለያል። በሕግ አማካይነት ዲያብሎስ ከጠመንጃ አንዲት ጥይት እንኳ ሳይተኮስ የሰው ልጆችን ባርነት ሊያረጋግጥ ይችላል።[7] በእርግጥም በመጨረሻው ዘመን የዓለም ባርነት ትንቢት ተነግሮለታል።[8] እንዲህ ባለ ሁኔታ በግዙፉ ዓለም ጦርነት አያስፈልግም፤ ጦርነቱ በመንፈሳዊው ዓለም አስቀድሞ ተካሂዷልና፤ በግዙፉ ዓለም (በምድር) የሚገለጠውም አንድ ሕግ በብዕር በመፈረሙ ብቻ ነው።[9] ዓለማዊ ሕግ አንድ ጊዜ ከጸና በኋላ፣ ያ ሕግ የክርስቶስን አምልኮ፣ ሰዎች በክርስቶስ ስም መሰብሰባቸውን፣ ወይም ሰዎች ራሳቸውን ከግፈኛ አገዛዝ ለመከላከል እግዚአብሔር በሰጣቸው መብት ነጻ ሆነው የሚኖሩበትን መንገድ የሚከለክል ይሁን፣[10] ያለ ተአምር ሕጉን መለወጥ እጅግ አስቸጋሪ ነው።[11] ጸሎት፣ በቤተ ክርስቲያን መገኘትና እግዚአብሔርን ማገልገል እጅግ ወሳኝ የሆኑት ስለዚህ ነው።[12]

✠

የመጨረሻ ማስታወሻዎች

1

«ለእነርሱም የእግዚአብሔር ምሳሌ የሆነ የክርስቶስ የክብሩ ወንጌል ብርሃን እንዳያበራላቸው፥ የዚህ ዓለም አምላክ የማያምኑትን አሳብ አሳወረ።» 2ኛ ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች 4:4 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «አሁን የዚህ ዓለም ፍርድ ደርሶአል፤ አሁን የዚህ ዓለም ገዥ ወደ ውጭ ይጣላል፤» የዮሐንስ ወንጌል 12:31 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ከእንግዲህ ወዲህ ከእናንተ ጋር ብዙ አልናገርም፥ የዚህ ዓለም ገዥ ይመጣልና፤ በእኔ ላይም እንዳች የለውም፤» የዮሐንስ ወንጌል 14:30 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ስለ ፍርድም፥ የዚህ ዓለም ገዥ ስለ ተፈረደበት ነው።» የዮሐንስ ወንጌል 16:11 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «...በእነርሱም፥ በዚህ ዓለም እንዳለው ኑሮ፥ በማይታዘዙትም ልጆች ላይ አሁን ለሚሠራው መንፈስ አለቃ እንደ ሆነው በአየር ላይ ሥልጣን እንዳለው አለቃ ፈቃድ፥ በፊት ተመላለሳችሁባቸው...» ወደ ኤፌሶን ሰዎች 2:1-2 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ከእግዚአብሔር እንደ ሆንን ዓለምም በሞላው በክፉው እንደ ተያዘ እናውቃለን።» 1ኛ የዮሐንስ መልእክት 5:19 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «በእነርሱም ላይ ንጉሥ አላቸው እርሱም የጥልቅ መልአክ ነው፥ ስሙም በዕብራይስጥ አብዶን በግሪክም አጶልዮን ይባላል።» የዮሐንስ ራእይ 9:11 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

2

«ደግሞ ዲያቢሎስ እጅግ ረጅም ወደ ሆነ ተራራ ወሰደው፥ የዓለምንም መንግሥታት ሁሉ ክብራቸውንም አሳይቶ። ወድቀህ ብትሰግድልኝ ይህን ሁሉ እሰጥሃለሁ አለው። ያን ጊዜ ኢየሱስ። ሂድ፥ አንተ ሰይጣን ለጌታህ ለአምላክህ ሰገድ እርሱንም ብቻ አምልክ ተብሎ ተጽፎአልና አለው።» የማቴዎስ ወንጌል 4:8-10 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ዲያብሎስም ረጅም ወደ ሆነ ተራራ አውጥቶ የዓለምን መንግሥታት ሁሉ በቅጽበት አሳየው። ዲያብሎስም። ይህ ሥልጣን ሁሉ ክብራቸውም ለእኔ ተሰጥቶአል ለምወደውም ለማንም እሰጠዋለሁና ለአንተ እሰጥሃለሁ፤ ስለዚህ አንተ በእኔ ፊት ብትሰግድ፥ ሁሉ ለአንተ ይሆናል አለው። ኢየሱስም መልሶ። ለጌታ ለአምላክህ ሰገድ እርሱንም ብቻ አምልክ ተብሎ ተጽፎአል አለው።» የሉቃስ ወንጌል 4:5-8 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

3

«ዲያብሎስም። ይህ ሥልጣን ሁሉ ክብራቸውም ለእኔ ተሰጥቶአል ለምወደውም ለማንም እሰጠዋለሁና ለአንተ እሰጥሃለሁ፤» የሉቃስ ወንጌል 4:6 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «...ሂድ፥ አንተ ሰይጣን ለጌታህ ለአምላክህ ሰገድ እርሱንም ብቻ አምልክ ተብሎ ተጽፎአልና» የማቴዎስ ወንጌል 4:10 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «አሁን የዚህ ዓለም ፍርድ ደርሶአል፤ አሁን የዚህ ዓለም ገዥ ወደ ውጭ ይጣላል፤» የዮሐንስ ወንጌል 12:31 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ከእንግዲህ ወዲህ ከእናንተ ጋር ብዙ አልናገርም፥ የዚህ ዓለም ገዥ ይመጣልና፤ በእኔ ላይም እንዳች የለውም፤» የዮሐንስ ወንጌል 14:30 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ከእግዚአብሔር እንደ ሆንን ዓለምም በሞላው በክፉው እንደ ተያዘ እናውቃለን።» 1ኛ የዮሐንስ መልእክት 5:19 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

4

«እግዚአብሔርም ሰይጣንን። እነሆ ለእርሱ ያለው ሁሉ በእጅህ ነው፥ ነገር ግን በእርሱ ላይ እጅህን አትዘርጋ አለው። ሰይጣንም ከእግዚአብሔር ፊት ወጣ።» መጽሐፈ ኢዮብ 1:12 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «እግዚአብሔም ሰይጣንን። ሕይወቱን ተወው እንጂ እነሆ፥ እርሱ በእጅህ ነው አለው።» መጽሐፈ ኢዮብ 2:6 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «...ሰምዖን ሰምዖን ሆይ፥ እነሆ፥ ሰይጣን እንደ ስንዴ ሊያበጥራችሁ ለመነ፤ እኔ ግን እምነትህ እንዳይጠፋ ስለ አንተ አማለድሁ፤ አንተም በተመለስህ ጊዜ ወንድሞችህን አጽና» የሉቃስ ወንጌል 22:31-32 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ለሰው ሁሉ ከሚሆነው በቀር ምንም ፈተና አልደረሰባችሁም፤ ነገር ግን ከሚቻላችሁ መጠን ይልቅ ትፈተኑ ዘንድ የማይፈቅድ እግዚአብሔር የታመነ ነው፥ ትታገሡም ዘንድ እንድትችሉ ከፈተናው ጋር መውጫውን ደግሞ ያደርግላችኋል።» 1ኛ ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች 10:13 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «የቀደመውንም እባብ ዘንዶውን እርሱም ዲያብሎስና ሰይጣን የተባለውን ያዘው፥ ሺህ ዓመትም አሰረው፥ ወደ ጥልቅም ጣለው አሕዛብንም ወደ ፊት እንዳያስት ሺህ ዓመት እስኪፈጸም ድረስ በእርሱ ላይ ዘግቶ ማኅተም አደረገበት፤ ከዚያም በኋላ ለጥቂት ጊዜ ይፈታ ዘንድ ይገባዋል።» የዮሐንስ ራእይ 20:2-3 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

5

«እናንተ ከአባታችሁ ከዲያብሎስ ናችሁ የአባታችሁንም ምኞት ልታደርጉ ትወዳላችሁ። እርሱ ከመጀመሪያ ነፍስ ገዳይ ነበረ፤ እውነትም በእርሱ ስለ ሌለ በእውነት አልቆመም። ሐሰትን ሲናገር ከራሱ ይናገራል፥ ሐሰተኛ የሐሰትም አባት ነውና።» የዮሐንስ ወንጌል 8:44 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «...ፈቃዱን ለማድረግ በዲያብሎስ ሕያዋን ሆነው ከተያዙበት ወጥመድ ወጥተው፥ ወደ እእምሮ ይመለሳሉ...» 2ኛ ወደ ጢሞቴዎስ 2:25-26 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ኢያኔስና ኢያንበሬስም ሙሴን እንደ ተቃወሙት፥ እንዲሁ እነዚህ ደግሞ አእምሮአቸው የጠፋባቸው ስለ እምነትም የተጣሉ ሰዎች ሆነው፥ እውነትን ይቃወማሉ።» 2ኛ ወደ ጢሞቴዎስ 3:8 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «...እርስ በርስ መናደድም ይወጣሉ፥ አእምሮአቸውም በጠፋባቸው እውነትንም በተቀሙ፥ እግዚአብሔርን መምሰል ማትረፊያ የሚሆን በመሰላቸው ሰዎች ይገኛሉ። እንደነዚህ ካሉት ራቅ።» 1ኛ ወደ ጢሞቴዎስ 6:4-5 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «በእናንተ ዘንድ ጦርና ጠብ ከወዴት ይመጣሉ? በብልቶቻችሁ ውስጥ ከሚዋጉ ከእነዚህ ከምኞቶቻችሁ አይደሉምን? ትመኛላችሁ ለእናንተም አይሆንም፤ ትገድላላችሁ በብርቱም ትፈልጋላችሁ፥ ልታገኙም አትችሉም፤ ትጣላላችሁ ትዋጉማላችሁ ነገር ግን አትለምኑምና ለእናንተ አይሆንም፤» የያዕቆብ መልእክት 4:1-2 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ያየሁትም አውሬ ነብር ይመስል ነበር፥ እግሮቹም እንደ ድብ እግሮች፥ አፉም እንደ አንበሳ አፍ ነበሩ። ዘንዶውም ኃይሉንና ዙፋኑን ትልቅም ሥልጣን ሰጠው።» የዮሐንስ ራእይ 13:2 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

6

«ነገር ግን ሰው እንደሚገባ ቢሰራበት ሕግ መልካም እንደ ሆነ እናውቃለን...» 1ኛ ወደ ጢሞቴዎስ 1:8 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ስለዚህ ሕጉ ቅዱስ ነው ትእዛዙም ቅድስትና ጻድቅት በጎም ናት።» ወደ ሮሜ ሰዎች 7:12 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ለመልካም ነገር ለአንተ የእግዚአብሔር አገልጋይ ነውና። በከንቱ ግን ሰይፍ አይታጠቅምና ክፉ ብታደርግ ፍራ፤ ቍጣውን ለማሳየት ክፉ አድራጊውን የሚበቀል የእግዚአብሔር አገልጋይ ነውና።» ወደ ሮሜ ሰዎች 13:4 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ክፉውን መልካም መልካሙን ክፉ ለሚሉ፥ ጨለማውን ብርሃን ብርሃኑንም ጨለማ ለሚያደርጉ፥ ጣፋጩን መራራ መራራውንም ጣፋጭ ለሚያደርጉ ወዮላቸው!» ትንቢተ ኢሳይያስ 5:20 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «መበለቶችም ቅሚያቸው እንዲሆኑ፥ ድህ አደጎችንም ብዝበዛቸው እንዲያደርጉ፥ የድህውን ፍርድ ያጣምሙ ዘንድ፥ የችግረኛውንም ሕዝቤን ፍርድ ያጐድሉ ዘንድ የግፍን ትእዛዛት ለሚያዝዙ፥ ክፉንም ጽሕፈት ለሚጽፉ ወዮላቸው!» ትንቢተ ኢሳይያስ 10:1-2 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «በሕግ ላይ ዓመፅን የሚሠራ የዓመፅ ዙፋን ከአንተ ጋር አንድ ይሆናልን?» መዝሙረ ዳዊት 94:20 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን

«...ሕጎችን በማቋቋም በአሕዛብ መካከል የክፋትን ብዛት እንዲገቱ።» (ከANF 1 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ) የሊዮኑ ኢሬኔዎስ፣ ኑፋቄዎችን በመቃወም 5.24.2፣ ትርጉም አሌክሳንደር ሮበርትሰና ዊልያም ሩምቦ፣ በ*The Ante-Nicene Fathers*፣ አዘጋጆች አሌክሳንደር ሮበርትሰና ጄምስ ዶናልድሰን፣ ቅጽ 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885)።

7

«እንዲህም አለ። በእናንተ ላይ የሚነግሠው የንጉሡ ወግ ይህ ነው፤ ወንዶች ልጆቻችሁን ወስዶ ሰረገለኞችና ፈረሰኞች ያደርጋቸዋል፥ በሰረገሎቹም ፊት ይሮጣሉ፤ ለራሱም የሻለቆችና የመቶ አለቆች ያደርጋቸዋል፤ እርሻውንም የሚያርሱ እህሉንም የሚያጭዱ የጦር መሣሪያውንና የሰረገሎቹንም ዕቃ የሚሠሩ ይሆናሉ። ሴቶች ልጆቻችሁንም ወስዶ ሽቶ ቀማሚዎችና ወጥቤቶች አበዛዎችም ያደርጋቸዋል። ከእርሻችሁና ከወይናችሁም መልካም መልካሙን ወስዶ ለሎሌዎቹ ይሰጣቸዋል። ከዘራችሁና ከወይናችሁም አሥራት ወስዶ ለጃንደረቦቹና ለሎሌዎቹ ይሰጣቸዋል። ሎሌዎቻችሁንና ገረዶቻችሁን፥ ከከብቶቻችሁና ከአህዮቻችሁም መልካም መልካሞቹን ወስዶ ያሠራቸዋል። ከበጎቻችሁና ከፍየሎቻችሁ አሥራት ይወሰዳል፤ እናንተም ባሪያዎች ትሆኑታላችሁ። በዚያም ቀን ለእናንተ ከመረጣችሁት ከንጉሣችሁ የተነሣ

ትጮኻላችሁ፤ በዚያም ቀን እግዚአብሔር አልሰማችሁም።» 1ኛ መጽሐፈ ሳሙኤል 8:11-18 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «በግብፅም ዮሴፍን ያላወቀ አዲስ ንጉሥ ተነሣ። እርሱም ሕዝቡን። እነሆ፥ የእስራኤል ልጆች ሕዝብ ከእኛ ይልቅ በዝተዋል በርትተውማል፤ እንዳይበዙ፥ ሰልፍም በተነሳብን ጊዜ ጠላቶቻችንን እግዘው እንዳይወጉን ከምድሪቱም እንዳይወጡ፥ ኑ እንጠበብባቸው አለ። በብርቱ ሥራም ያሰጨነቁአቸው ዘንድ ግብር አሰገባሪዎችን ሾመባቸው፤ ለፈርዖንም ፊቶምንና ራምሴን ጽኑ ከተሞች አድርገው ሠሩ። ነገር ግን እንዳሰጨነቁአቸው መጠን እንዲሁ በዙ፥ እጅግም ጸኑ፤ ከእስራኤልም ልጆች የተነሣ ተጸይፈዋቸው ነበር። ግብፃውያንም የእስራኤልን ልጆች በመከራ ገዙአቸው። በጽኑ ሥራ፥ በጭቃ፥ በጡብም በእርሻም ሥራ ሁሉ፥ በመከራም በሚያሠሩአቸው ሥራ ሁሉ፥ ሕይወታቸውን ያሰመርሩአቸው ነበር።» ኦሪት ዘጸአት 1:8-14 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

8

«ታናናሾችና ታላላቆችም ባለ ጠጋዎችና ድሆችም ጌታዎችና ባሪያዎችም ሁሉ በቀኝ እጃቸው ወይም በግምባራቸው ምልክትን እንዲቀበሉ፥ የአውሬውም ስም ወይም የስሙ ቍጥር ያለው ምልክት የሌለበት ማንም ሊገዛ ወይም ሊሸጥ እንዳይችል ያደርጋል። ጥበብ በዚህ አለ።» የዮሐንስ ራእይ 13:16-17 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ቅዱሳንንም ይዋጋ ዘንድ ድልም ያደርጋቸው ዘንድ ተሰጠው፥ በነገድና በወገንም በቋንቋም በሕዝብም ሁሉ ላይ ሥልጣን ተሰጠው። ከዓለምም ፍጥረት ጀምሮ በታረደው በግ ሕይወት መጽሐፍ ስሞቻቸው ያልተጻፉ በምድር የሚኖሩ ሁሉ ይሰግዱለታል።» የዮሐንስ ራእይ 13:7-8 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «እንዲህም አለ። አራተኛይቱ አውሬ በምድር ላይ አራተኛ መንግሥት ትሆናለች፤ እርሱም ከመንግሥታት ሁሉ የተለየ ይሆናል፥ ምድሪቱንም ሁሉ ይበላል፥ ይረግጣታል ያደቅቃትማል። አሥሩም ቀንዶች ከዚያ መንግሥት የሚነሡ አሥር ነገሥታት ናቸው፤ ከእነርሱም በኋላ ሌላ ይነሣል፥ እርሱም ከፊተኞች የተለየ ይሆናል፥ ሦስቱንም ነገሥታት ያዋርዳል። በልዑሉም ላይ ቃልን ይናገራል፥ የልዑልንም ቅዱሳን ይሰባብራል፥ ዘመናትንና ሕግን ይለውጥ ዘንድ ያስባል፤ እስከ ዘመንና እስከ ዘመናት እስከ እኩሌታ ዘመንም በእጁ ይሰጣሉ።» ትንቢተ ዳንኤል 7:23-25 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ያየሃቸውም አሰሩ ቀንዶች ገና መንግሥትን ያልተቀበሉ አሰር ነገሥታት ናቸው፥ ዳሩ ግን ከአውሬው ጋር ለአንድ ሰዓት እንደ ነገሥታት ሥልጣንን ይቀበላሉ። እነዚህ አንድ አሳብ አላቸው፥ ኃይላቸውንና ሥልጣናቸውንም ለአውሬው ይሰጣሉ።» የዮሐንስ ራእይ 17:12-13 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «እግዚአብሔር አሳቡን እንዲያደርጉ አንድንም አሳብ እንዲያደርጉ የእግዚአብሔርም ቃል እስኪፈጸም ድረስ መንግሥታቸውን ለአውሬው እንዲሰጡ በልባቸው አግብቶአልና።» የዮሐንስ ራእይ 17:17 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ማንም በማናቸውም መንገድ እያሰታችሁ፤ ክህደቱ እስቀድሞ ሳይመጣና የዓመፅ ሰው እርሱም የጥፋት ልጅ ሳይገለጥ፥ እይደርሰምና። እኔ እግዚአብሔር ነኝ ብሎ አዋጅ እየነገረ በእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ እስኪቀመጥ ድረስ፥ አምላክ ከተባለው ሁሉ፥ ሰዎችም ከሚያመልኩት ሁሉ በላይ ራሱን ከፍ ከፍ የሚያደርገው ተቃዋሚ እርሱ ነው።» 2ኛ ወደ ተሰሎንቄ ሰዎች 2:3-4 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «...በዚያን ጊዜ ሰለሚነሡት አሥሩ ነገሥታት፣ እሁን [ምድርን] የሚገዛው ግዛት በመካከላቸው ሰለሚከፋፈልባቸው...» (ከANF 1 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ) የሊዮኑ ኢሬኔዎስ፣ ኑፋቄዎችን በመቃወም 5.26.1፣ ትርጉም አሌክሳንደር ሮበርትሰና ዊልያም ራምቦ፣ በ*The Ante-Nicene Fathers*፣ አዘጋጆች አሌክሳንደር ሮበርትሰና ጄምስ ዶናልድሰን፣ ቅጽ 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885)። «...በእግሮቹ ጣቶች ከመካከላቸው የሚነሡትን ነገሥታት ማለቱ ነው...» «...የምሰሉ አሥሩ ጣቶች (የዚያኑ ያህል ቍጥር ካላቸው) ዴሞክራሲዎች ጋር እኩል ናቸው...» «...የአራተኛይቱ አውሬ አሥሩ ቀንዶች በአሥር መንግሥታት ላይ ተከፋፍለዋል...» (ከANF 5 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ) የሮማው ሂፖሊጦስ፣ ሰለ ክርስቶሰና ሰለ ክርስቶሰ ተቃዋሚ የተጻፈ ድርሳን፣ ምዕ. 25፣ 27፣ ትርጉም ጄ. ኤች. ማክማሆን፣ በ*The Ante-Nicene Fathers*፣ አዘጋጆች አሌክሳንደር ሮበርትሰና ጄምስ ዶናልድሰን፣ ቅጽ 5 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886)።

9

«መጋደላችን ከደምና ከሥጋ ጋር አይደለምና፥ ከአለቆችና ከሥልጣናት ጋር ከዚህም ከጨለማ ዓለም ገዦች ጋር በሰማያዊም ሰፍራ ካለ ከክፋት መንፈሳውያን ሠራዊት ጋር ነው እንጂ።» ወደ ኤፌሶን ሰዎች 6:12 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

«በሰማይም ሰልፍ ሆነ፤ ሚካኤልና መላእክቱ ዘንዶውን ተዋጉ። ዘንዶውም ከመላእክቱ ጋር ተዋጋ፥ አልቻላቸውምም፥ ከዚያም ወዲያ በሰማይ ስፍራ አልተገኘላቸውም። ዓለሙንም ሁሉ የሚያስተው፥ ዲያብሎስና ሰይጣን የሚባለው ታላቁ ዘንዶ እርሱም የቀደመው እባብ ተጣለ፤ ወደ ምድር ተጣለ መላእክቱም ከእርሱ ጋር ተጣሉ።» የዮሐንስ ራእይ 12:7-9 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «የፋርስ መንግሥት አለቃ ግን ሀያ አንድ ቀን ተቋቋመኝ፤ እነሆም፥ ከዋነኞቹ አለቆች አንዱ ሚካኤል ሊረዳኝ መጣ፤ እኔም ከፋርስ ነገሥታት ጋር በዚያ ተውሁት።» ትንቢተ ዳንኤል 10:13 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

ሕግን በመፈረም

«በመጀመሪያውም ወር ከወሩም በአሥራ ሦስተኛው ቀን የንጉሡ ጸሐፊዎች ተጠሩ፤ ከህንድ ጀምሮ እስከ ኢትዮጵያ ድረስ ወዳሉ መቶ ሀያ ሰባት አገሮች፥ በየአገሩ ወዳሉ ሹማምትና አለቆች ወደ አሕዛብም ሁሉ ገዢዎች እንደ ቋንቋቸው በንጉሡ በአርጤክስስ ቃል ሐማ እንዳዘዘ ተጻፈ፥ በንጉሡም ቀለበት ታተመ።» መጽሐፈ አስቴር 3:12 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ንጉሡም ዳርዮስ ጽሕፈቱንና ትእዛዙን ጻፈ።» ትንቢተ ዳንኤል 6:9 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

10

የክርስቶስን እምልኮና በሰሙ መሰብሰብን በሕግ መከልከል

«የመንግሥቱ አለቆች ሁሉ ሹማምቶችና መሳፍንት አማካሪዎችና አዛዦች። ንጉሥ ሆይ፥ ከአንተ በቀር ማንም እስከ ሠላሳ ቀን ድረስ ልመና ከአምላክ ወይም ከሰው ቢለምን፥ በአንበሶች ጕድጓድ ውስጥ ይጣል የሚል የንጉሥ ሕግና ብርቱ ትእዛዝ ይወጣ ዘንድ ተማከሩ።» ትንቢተ ዳንኤል 6:7 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ጠርተውም በኢየሱስ ሰም ፈጽመው እንዳይናገሩና እንዳያስተምሩ አዘዙአቸው።» የሐዋርያት ሥራ 4:18 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ሊቀ ካህናቱም። በዚህ ሰም እንዳታስተምሩ አጥብቀን አላዘዝናችሁምን? እነሆም፥ ኢየሩሳሌምን በትምህርታችሁ ሞልታችኋል፤ የዚያንም ሰው ደም በእኛ ታመጡብን ዘንድ ታስባላችሁ ብሎ ጠየቃቸው።» የሐዋርያት ሥራ 5:28 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

ሰዎች ነጻ ሆነው የሚኖሩበት መንገድ

«ፍልስጥኤማውያንም። ዕብራውያን ሰይፍና ጦር እንዳይሠሩ ብለው ነበርና በእስራኤል ምድር ሁሉ ብረተ ሠሪ አልተገኘም። እስራኤልም ሁሉ የማረሻውን ጫፍና ማጭዱን መጥረቢያውንና መቆፈሪያውን ይሰል ዘንድ ወደ ፍልስጥኤማውያን ይወርድ ነበር። ለማረሻው ጫፍና ለመቆፈሪያው ዋጋው የሰቅል ከ3 እጅ 2ቱ እጅ ነበረ። መጥረቢያውንም ለማሳል መውጊያውንም ለማበጀት ዋጋው የሰቅል ከ3 እጅ 1ዱ እጅ ነበረ። ስለዚህም በሰልፍ ቀን ሰይፍና ጦር ከሳኦልና ከዮናታን ጋር በነበሩ ሕዝብ ሁሉ እጅ አልተገኘም፤ ብቻ በሳኦልና በልጁ በዮናታን ዘንድ ተገኘ።» 1ኛ መጽሐፈ ሳሙኤል 13:19-22 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «...አሁን ግን ኮረጆ ያለው ከእርሱ ጋር ይውሰድ፥ ከረጢትም ያለው እንዲሁ፤ የሌለውም ልብሱን ሸጦ ሰይፍ ይግዛ።» የሉቃስ ወንጌል 22:36 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ሌባው ቤት ሲምስ ቢገኝ፥ እርሱም እስኪሞት ቢመታ፥ በመታው ሰው ላይ የደም ዕዳ አይሆንበትም።» ኦሪት ዘጸአት 22:2 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «አይቼም ተነሣሁ፥ ታላላቆቹንና ሹማምቱንም የቀሩትንም ሕዝብ። አትፍሩአቸው፤ ታላቁንና የተፈራውን ጌታ አስቡ፥ ስለ ወንድሞቻችሁም ስለ ወንዶችና ስለ ሴቶች ልጆቻችሁም ስለ ሚስቶቻችሁም ስለ ቤቶቻችሁም ተዋጉ አልኋቸው።» መጽሐፈ ነህምያ 4:14 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ቅጥሩንም የሚሠሩትና ተሸካሚዎቹ በአንድ እጃቸው ይሠሩ ነበር፥ በአንድ እጃቸውም የጦር መሣሪያቸውን ይይዙ ነበር። አናጢዎቹም ሁሉ እያንዳንዱ ሰይፉን በወገቡ ታጥቆ ይሠራ ነበር፤ ቀንደ መለከትም የሚነፋ በአጠገቤ ነበረ።» መጽሐፈ ነህምያ 4:17-18 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «እግዚአብሔር አምላኬ ይባረክ፥ ለእጆቼ ሰልፍን፥ ለጣቶቼም ዘመቻን የሚያስተምር...» መዝሙረ ዳዊት 144:1 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን

«ቢችል ጉዳትን ከወዳጁ የማያርቅ እንደ ጉዳቱ አድራሽ ያህል በደለኛ ነው።» (ከNPNF2 10 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ) የሚላኑ አምብሮሰዮስ፣ ስለ ካህናት ተግባራት 1.36.179፣ ትርጉም ኤች. ደ ሮሜስታን፣ በ*Nicene and Post-Nicene Fathers*፣ ሁለተኛ ተከታታይ፣ ቅጽ 10፣ አዘጋጆች ፊሊፕ ሻፍና ሄንሪ ዌስ (New York: Christian Literature Publishing, 1896)። «በጦርነት አገርን ከአረመኔዎች የሚጠብቅ፣ ወይም በአገር ውስጥ ደካሞችን፣ ወይም ጓደኞችን ከወንበዴዎች የሚከላከል ጀግንነት በጽድቅ የተሞላ ነውና...» (ከNPNF2 10 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ) የሚላኑ አምብሮሰዮስ፣ ስለ ካህናት ተግባራት 1.27.129፣ ትርጉም ኤች. ደ ሮሜስታን፣ በ*Nicene and Post-Nicene Fathers*፣ ሁለተኛ ተከታታይ፣ ቅጽ 10፣ አዘጋጆች ፊሊፕ ሻፍና ሄንሪ ዌስ (New York: Christian Literature Publishing, 1896)።

11

የማይለወጠው የሜዶንና የፋርስ ሕግ

«አሁንም፥ ንጉሥ ሆይ፥ እንደማይለወጠው እንደ ሜዶንና እንደ ፋርስ ሕግ፥ እንዳይለወጥ ትእዛዙን አጽና፥ ጽሕፈቱንም ጻፍ።» ትንቢተ ዳንኤል 6:8 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «የዚያን ጊዜም እነዚያ ሰዎች ወደ ንጉሡ ተሰብሰበው ንጉሡን። ንጉሥ ሆይ፥ ንጉሡ ያጸናው ትእዛዝ ወይም ሥርዓት ይለወጥ ዘንድ እንዳይገባ የሜዶንና የፋርስ ሕግ እንደ ሆነ እወቅ አሉት።» ትንቢተ ዳንኤል 6:15 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «በንጉሡ ስም የተጻፈና በንጉሡ ቀለበት የታተመ አይገለበጥምና እናንተ ደግሞ ደስ የሚያሰኛችሁን በንጉሡ ስም ስለ አይሁድ ጻፉ፥ በንጉሡም ቀለበት አትሙ አላቸው።» መጽሐፈ አስቴር 8:8 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

በእግዚአብሔር ዘንድ ሁሉ ይቻላል

«በፊቱ ቅንነት ተገኝቶብኛልና፥ በእነተም ፊት ደግሞ፥ ንጉሥ ሆይ፥ አልበደልሁምና እምላኬ መልአኩን ልኮ የአንበሶችን አፍ ዘጋ፥ እነርሱም አልጐዱኝም አለው።» ትንቢተ ዳንኤል 6:22 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «በዚያም ደብዳቤ በከተሞቹ ሁሉ የሚኖሩት አይሁድ እንዲሰበሰቡ፥ ለሕይወታቸውም እንዲቆሙ፥ በጥል የሚነሡባቸውን የሕዝቡንና የአገሩን ሠራዊት ሁሉ ከሕፃናቶቻቸውና ከሴቶቻቸው ጋር እንዲያጠፉና እንዲገድሉ እንዲደመስሱም፥ ምርኮአቸውንም እንዲዘርፉ ንጉሡ ፈቀደላቸው...» መጽሐፈ አስቴር 8:11 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «እነሆም፥ የጌታ መልአክ ቀረበ በቤትም ውስጥ ብርሃን በራ፤ ጴጥሮስንም ጎድኑን መትቶ አነቃውና። ፈጥነህ ተነሣ አለው። ሰንሰለቶቹም ከእጁ ወደቁ። መልአኩም። ታጠቅና ጫማህን አግባ አለው፥ እንዲሁም አደረገ። ልብስህንም ልበስና ተከተለኝ አለው። ወጥቶም ተከተለው፤ ራእይንም የሚያይ ይመስለው ነበር እንጂ በመልአኩ የሚደረገው ነገር እውነት እንደ ሆነ አላወቀም። የመጀመሪያውንና የሁለተኛውንም ዘብ አልፈው ወደ ከተማ ወደሚያወጣው ወደ ብረቱ መዝጊያ ደረሱ፤ እርሱም እውቆ ተከፈተላቸው፤ ወጥተውም አንዲት ሰላች አለፉ ወዲያውም መልአኩ ከእርሱ ተለየ።» የሐዋርያት ሥራ 12:7-10 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ለእግዚአብሔር የሚሳነው ነገር የለምና።» የሉቃስ ወንጌል 1:37 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «...ይህ በሰው ዘንድ አይቻልም በእግዚአብሔር ዘንድ ግን ሁሉ ይቻላል» የማቴዎስ ወንጌል 19:26 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

12

ጸሎት

«በስሜ የተጠሩት ሕዝቤ ስውነታቸውን አዋርደው ቢጸልዩ፥ ፊቴንም ቢፈግሉ፥ ከክፉ መንገዳቸውም ቢመለሱ፥ በሰማይ ሆኜ እሰማለሁ፥ ኃጢአታቸውንም ይቅር እላለሁ፥ ምድራቸውንም እፈውሳለሁ።» 2ኛ መጽሐፈ ዜና መዋዕል 7:14 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ሳታቋርጡ ጸልዩ» 1ኛ ወደ ተሰሎንቄ ሰዎች 5:17-18 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «እርስ በርሳችሁ በኃጢአታችሁ ተናዘዙ። ትፈወሱም ዘንድ እያንዳንዱ ስለ ሌላው ይጸልይ፤ የጻድቅ ሰው ጸሎት በሥራዋ እጅግ ኃይል ታደርጋለች።» የያዕቆብ መልእክት 5:16 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ሳይታክቱም ዘወትር ሊጸልዩ እንዲገባቸው የሚል ምሳሌን ነገራቸው...» የሉቃስ

ወንጌል 18:1 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ወደ ፈተና እንዳትገቡ ትጉና ጸልዩ፤ መንፈስስ ተዘጋጅታለች ሥጋ ግን ደካማ ነው» የማቴዎስ ወንጌል 26:41 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

በእንድነት መሰብሰብ

«ለፍቅርና ለመልካምም ሥራ እንድንነቃቃ እርስ በርሳችን እነተያይ፤ በእንዳንዶችም ዘንድ ልማድ እንደ ሆነው፥ መሰብሰባችንን አንተው እርስ በርሳችን እንመካከር እንጂ፤ ይልቁንም ቀኑ ሲቀርብ እያያችሁ አብልጣችሁ ይህን አድርጉ።» ወደ ዕብራውያን 10:24-25 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «በሐዋርያትም ትምህርትና በኅብረት እንጀራውንም በመቍረስ በየጸሎቱም ይተጉ ነበር።» የሐዋርያት ሥራ 2:42 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «በየቀኑም በአንድ ልብ ሆነው በመቅደስ እየተጉ በቤታቸውም እንጀራ እየቈረሱ፥ በደስታና በጥሩ ልብ ምግባቸውን ይመገቡ ነበር፤ እግዚአብሔርንም እያመሰገኑ በሕዝብ ሁሉ ፊት ሞገስ ነበራቸው። ጌታም የሚድኑትን ዕለት ዕለት በእነርሱ ላይ ይጨምር ነበር።» የሐዋርያት ሥራ 2:46-47 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ሁለት ወይም ሦስት በስሜ በሚሰበሰቡበት በዚያ በመካከላቸው እሆናለሁና።» የማቴዎስ ወንጌል 18:20 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

እግዚአብሔርን ማገልገል

«እግዚአብሔርንም ማምለክ ክፉ መስሎ ቢታያችሁ፥ አባቶቻችሁ በወንዝ ማዶ ሳሉ ያመለኩአቸውን አማልክት ወይም በምድራቸው ያላችሁባቸውን የአሞራውያንን አማልክት ታመልኩ እንደ ሆነ፥ የምታመልኩትን ዛሬ ምረጡ። እኔና ቤቴ ግን እግዚአብሔርን እናመልካለን።» መጽሐፈ ኢያሱ 24:15 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «እንግዲህ፥ ወንድሞች ሆይ፥ ስውነታችሁን እግዚአብሔርን ደስ የሚያሰኝና ሕያው ቅዱስም መሥዋዕት አድርጋችሁ ታቀርቡ ዘንድ በእግዚአብሔር ርኅራኄ እለምናችኋለሁ፥ እርሱም ለአእምሮ የሚመች አገልግሎታችሁ ነው።» ወደ ሮሜ ሰዎች 12:1 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ለሰው ሳይሆን ለጌታ እንደምታደርጉ፥ የምታደርጉትን ሁሉ በትጋት አድርጉት፥ ከጌታ የርስትን ብድራት እንድትቀበሉ ታውቃላችሁና። የምታገለግሉት ጌታ ክርስቶስ ነውና።» ወደ ቆላስይስ ሰዎች 3:23-24 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

በኅብረት በእንድነት መቆም

«ይሁን እንጂ፥ መጥቼ ባያችሁ ወይም ብርቅ፥ በእንድ ልብ ሰለ ወንጌል ሃይማኖት አብራችሁ እየተጋደላችሁ፥ በእንድ መንፈስ እንድትቆሙ ሰለ ኑሮአችሁ እሰማ ዘንድ፥ ለክርስቶስ ወንጌል እንደሚገባ ኑሩ...» ወደ ፊልጵስዩስ ሰዎች 1:27 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ወንድሞች በኅብረት ቢቀመጡ፥ እነሆ፥ መልካም ነው፥ እነሆም፥ ያማረ ነው።» መዝሙረ ዳዊት 133:1 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «በሰላም ማሰሪያ የመንፈስን አንድነት ለመጠበቅ ትጉ። በመጠራታችሁ በአንድ ተስፋ እንደ ተጠራችሁ አንድ አካልና አንድ መንፈስ አለ፤ አንድ ጌታ አንድ ሃይማኖት አንዲት ጥምቀት፤ ከሁሉ በላይ የሚሆን በሁሉም የሚሠራ በሁሉም የሚኖር አንድ አምላክ የሁሉም አባት አለ።» ወደ ኤፌሶን ሰዎች 4:3-6 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ሁሉም አንድ ይሆኑ ዘንድ፥ ከቃላቸው የተነሣ በእኔ ሰለሚያምኑ ደግሞ እንጂ ሰለ እነዚህ ብቻ አልለምንም፤ አንተ እንደ ላክኸኝ ዓለም ያምን ዘንድ፥ አንተ፥ አባት ሆይ፥ በእኔ እንዳለህ እኔም በአንተ፥ እነርሱ ደግሞ በእኛ አንድ ይሆኑ ዘንድ እለምናለሁ።» የዮሐንስ ወንጌል 17:20-21 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

የሰማይ ዜጎች፣ በዚህ ዓለም መጻተኞች

«እኛ አገራችን በሰማይ ነውና፥ ከዚያም ደግሞ የሚመጣ መድኃኒትን እርሱንም ጌታን ኢየሱስ ክርስቶስን እንጠባበቃለን...» ወደ ፊልጵስዩስ ሰዎች 3:20 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «እነዚህ ሁሉ አምነው ሞቱ፥ የተሰጣቸውን የተሰፋ ቃል አላገኙምና፤ ዳሩ ግን ከሩቅ ሆነው እዩትና ተሳለሙት፥ በምድሪቱም እንግዶችና መጻተኞች እንዲሆኑ ታመኑ።» ወደ ዕብራውያን 11:13 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ወዳጆች ሆይ፥ ነፍስን ከሚዋጋ ሥጋዊ ምኞት ትርቁ ዘንድ እንግዶችና መጻተኞች እንደ መሆናችሁ እለምናችኋለሁ...» 1ኛ የጴጥሮስ መልእክት 2:11 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «እንግዲያስ ከእንግዲህ ወዲህ ከቅዱሳን ጋር

ባላገሮችና የእግዚአብሔር ቤተ ሰዎች ናችሁ እንጂ እንግዶችና መጻተኞች አይደላችሁም...» ወደ ኤፌሶን ሰዎች 2:19 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «እኔ ቃልህን ሰጥቻቸዋለሁ፤ እኔም ከዓለም እንዳይደለሁ ከዓለም አይደሉምና ዓለም ጠላቸው። ከክፉ እንድትጠብቃቸው እንጂ ከዓለም እንድታወጣቸው አልለምንም። እኔ ከዓለም እንዳይደለሁ ከዓለም አይደሉም።» የዮሐንስ ወንጌል 17:14-16 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

መልካሙ የእምነት ገድል

«መልካሙን የእምነት ገድል ተጋደል፥ የተጠራህለትንም በብዙም ምስክሮች ፊት በመልካም መታመን የታመንህለትን የዘላለምን ሕይወት ያዝ።» 1ኛ ወደ ጢሞቴዎስ 6:12 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «መልካሙን ገድል ተጋድዬአለሁ፥ ሩጫውን ጨርሼአለሁ፥ ሃይማኖትን ጠብቄአለሁ...» 2ኛ ወደ ጢሞቴዎስ 4:7 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)። «ወዳጆች ሆይ፥ ስለምንካፈለው ስለ መዳናችን ልጽፍላችሁ እጅግ ተግቼ ሳለሁ፥ ለቅዱሳን አንድ ጊዜ ፈጽሞ ስለ ተሰጠ ሃይማኖት እንድትጋደሉ እየመከርኋችሁ እጽፍላችሁ ዘንድ ግድ ሆነብኝ።» የይሁዳ መልእክት 3 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም)።

የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን

«በገዛ አገሮቻቸው ይኖራሉ፤ ነገር ግን እንደ መጻተኞች ብቻ ነው። እንደ ዜጎች በሁሉ ነገር ከሌሎች ጋር ይካፈላሉ፤ ሆኖም ሁሉን እንደ ባዕዳን ይታገሣሉ። እያንዳንዱ ባዕድ አገር ለእነርሱ እንደ ትውልድ አገራቸው ነው፤ እያንዳንዱ የትውልድ አገርም እንደ እንግዶች አገር ነው። እንደ ሌሎቹ [ሰዎች] ሁሉ ያገባሉ፤ ልጆችን ይወልዳሉ፤ ነገር ግን ልጆቻቸውን አያጠፉም። የጋራ ማዕድ አላቸው፤ የጋራ መኝታ ግን የላቸውም። በሥጋ ናቸው፤ ነገር ግን እንደ ሥጋ አይኖሩም። ዘመናቸውን በምድር ላይ ያሳልፋሉ፤ ነገር ግን የሰማይ ዜጎች ናቸው።» (ከANF 1 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ) ወደ ዲዮግኒጦስ የተጻፈ መልእክት፣ ምዕ. 5፣ በ*The Ante-Nicene Fathers*፣ አዘጋጆች አሌክሳንደር ሮበርትሰና ጄምስ ዶናልድሰን፣ ቅጽ 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885)። «እንግዲህ እግዚአብሔርን ለማመሰገንና ምስጋናውን ለመግለጥ ዘወትር አብራችሁ ለመሰብሰብ ትጉ። በአንድ ሰፍራ ዘወትር በምትሰበሰቡበት ጊዜ የሰይጣን ኃይላት ይደመሰሳሉና...» (ከANF 1 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ) የአንጾኪያው አግናጥዮስ፣ ወደ ኤፌሶን ሰዎች የተጻፈ መልእክት፣ ምዕ. 13፣ በ*The Ante-Nicene Fathers*፣ አዘጋጆች አሌክሳንደር ሮበርትሰና ጄምስ ዶናልድሰን፣ ቅጽ 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885)።

Amharic Scripture quotations: copyright © 1962, 2003 United Bible Societies. Revised Amharic Bible in XML (2003). Printed version by United Bible Societies (C)1962. E-Text in transliterated ASCII format by Lapsley/Brooks Foundation 1994. Unicode UTF-8 transformation and XML-tagging by Dirk Röckmann 2003 (www.nt-text.net). With kind permission of the Bible Society of Ethiopia. Every non-commercial work using this data in any form must fully include this copyright statement! Every commercial use of parts or the complete data in any form needs written permission of the Bible Society of Ethiopia!